

MELHUS
KOMMUNE

Planprogram

Rullering av kommunedelplan grustak, steinbrudd og deponi

Vedtatt dato: 23.03.2021 / PS 38/21

Forord

Dette dokumentet er et planprogram. Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt og behovet for utredninger.

Planprogrammet er utarbeidet etter plan- og bygningsloven §§ 11-13 og 4-1, jf. § 11-4.

Innhold

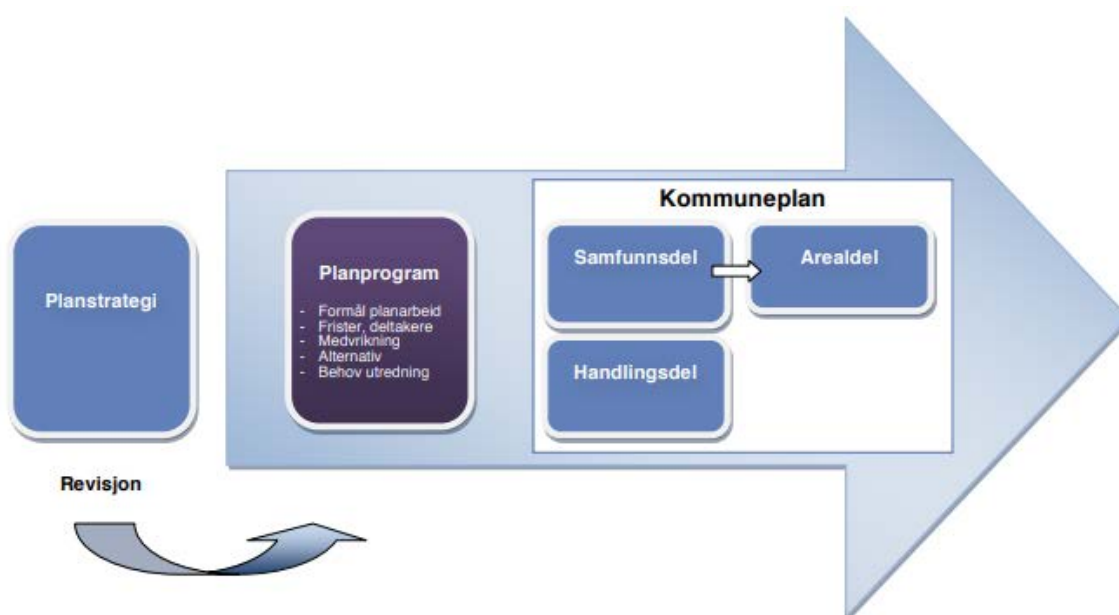
1.	Bakgrunn og formål.....	3
1.1	Bakgrunn	3
1.2	Formål med planarbeidet	3
1.3	Mål	4
2.	Rammer for planarbeidet	4
2.1	Nasjonale og regionale føringer.....	4
2.2	Kommunale rammer	7
3.	Fokusområder	8
3.1	Mineralske råstoff og deponi.....	8
3.2	Dagens situasjon	8
3.3	Fremtidig arealbehov og lokalisering.....	9
3.4	Utfordringer knyttet til råstoffutvinning og deponi.....	10
4	Planprosess, medvirkning og organisering	11
4.1	Planprosess	11
4.2	Medvirkning	11
4.3	Organisering.....	13
5	Utredninger.....	13
6	Fremdrift	15

1. Bakgrunn og formål

1.1 Bakgrunn

Gjeldende kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi (heretter omtalt som «KDP») ble vedtatt av kommunestyret i PS 3/16, i 2016. I planstrategi 2020-2023 (sak 36/2020 (23.06.2020)), vedtok kommunestyret at kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi skal rulleres i inneværende kommunestyreperiode.

Det første steget i dette arbeidet er å utarbeide et planprogram, jf. plan- og bygningsloven §§ 11-13, 11-4 og 4-1. Planprogrammet angir den videre planprosessen for arbeidet med rulling av *KDP for grustak, steinbrudd og deponi*.

Figur 1: Planprogram

Planprogrammet skal sikre en oversiktlig, forutsigbar og effektiv planprosess som legger til rette for medvirkning fra myndigheter, næringsaktører, innbyggere og andre interesserte.

Planprogrammet sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i minimum 6 uker samtidig som det varsles om planoppstart. Formannskapet fastsetter planprogrammet etter endt høring. Kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi rulleres i tråd med fastsatt planprogram.

1.2 Formål med planarbeidet

Kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi skal fungere som en overordnet langsiktig plan for bruk og vern av områder knyttet til naturressursene grus og pukk som finnes innenfor kommunen avveid mot andre areal-, samfunns- og miljøhensyn. Den skal gi forutsigbarhet for aktørene innenfor råstoffutvinning, berørte innbyggere og andre som blir berørt eller kan ha nytte av kunnskap knyttet til råstoffutvinning og massedeponering.

Planlegging for uttak av mineralske ressurser er i stor grad overlatt til markedet, dvs. de enkelte aktørene. Myndighetene bistår med ressurskartlegging og nødvendige planavklaringer, men kan i liten grad styre uttak i betydningen av å henvise enkeltaktørene til konkrete forekomster. Årsaken til dette er markeds- og konkurransehensyn. En gjennomgang av ressuroversikten vil imidlertid være

et nyttig verktøy for planmyndigheter i arbeidet med å vurdere om et ressursuttak er fornuftig i et samfunnsperspektiv ved avveining av ulike hensyn.

Formålet med rullering av planen er å foreta en revisjon av gjeldende kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi. Herunder å ta en gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget, status på kartlagte områder og vurdere nye uttaks- og deponiområder. Videre skal rulleringen fungere som et underlag til kommuneplanens arealdel. Anbefalinger i revidert kommunedelplanen for grus, stein og deponi når det gjelder uttaks- og deponiområder, skal kunne brukes som et grunnlag i kommuneplanens arealdel (kart og bestemmelser) når denne rulleres, jf. planstrategi 2020-2023.

1.3 Mål

Det er satt følgende mål til rullering av kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi:

1. Planen skal gi en oppdatert ressuroversikt over forekomster av grus og pukk, og områder for etablering av deponi i Melhus kommune.
2. Revidere strategi for bærekraftig forvaltning av ressursene og berørte areal-, samfunns- og miljøhensyn.
3. Skape forutberegnelighet og effektivisere prosessen for å søke om etablering av drift for grus, pukk og deponi.
4. Fungere som et oppdatert kunnskapsgrunnlag ved rullering av kommuneplanens arealdel.

2. Rammer for planarbeidet

2.1 Nasjonale og regionale føringer

Nasjonale myndigheter legger føringer for arealplanleggingen på fylkes- og kommunenivå. Mål og føringer er nedfelt i lov og retningslinjer, og videre gjennom egne planer og veiledere.

Lovgrunnlag

- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (2008)
- Lov om erverv og utvinning av mineralressurser (2010)
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (2009)
- Lov om vassdrag og grunnvann (2001)
- Lov om vern mot forurensning (1983)
- Lov om kulturminner (1979)
- Forskrift om konsekvensutredninger (2017)
- Lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet (2004).

I tillegg til lovgrunnlaget som er nevnt ovenfor, vil relevante forskrifter slik som for eksempel: forurensningsforskriften, vannforskriften og forskrift om konsekvensutredninger m.m være viktige rammer for arbeidet med revidering av kommunedelplan grustak, steinbrudd og deponi.

Nasjonale forventninger

Regjeringer legger hvert fjerde år frem nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. I 2019 ble det formulert følgende forventninger:

- Planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling
- Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn over hele landet
- Bærekraftig areal- og transportutvikling
- Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve

Statlige planretningslinjer

Statlige planretningslinjer brukes for å konkretisere de nasjonale forventningene til planlegging og markere nasjonal politikk på viktige områder i planleggingen.

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning

Inneholder retningslinjer for hvordan kommunen gjennom planlegging skal stimulere til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Planleggingen skal bidra til at samfunnet forbedres på og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning).

Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Planlegging av arealbruk og transport skal fremme samfunnsøkonomisk effektiv ressursutnyttelse, god trafiksikkerhet og effektiv trafikkavvikling. Planleggingen skal bidra til å utvikle bærekraftige byer og tettsteder, legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling, og fremme helse, miljø og livskvalitet.

Utbyggingsmønster og transportsystem bør fremme utvikling av kompakte byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. Det er et mål at veksten i persontransport i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange.

Norges geologiske undersøkelse (NGU)

NGU er landets sentrale institusjon for kunnskap om berggrunn, mineralressurser, løsmasser og grunnvann. Overordnet føring fra NGU:

«For å sikre grus og pukk som byggeråstoff i fremtiden, for å unngå nedbygging av viktige forekomster og for å unngå arealbrukskonflikter, bør man på et tidlig tidspunkt i arealplanleggingen utarbeide oversikt over gode forekomster».

Grus- og pukkforekomstene i Melhus kommune ble kartlagt i 2001/2002 og verdivurdert av NGU. Grus- og pukk databasen fungerer som et verktøy når nye og eksisterende uttak blir vurdert i kommunen. En oppdatert ressursoversikt som er verdivurdert må etterspørres fra NGU.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF)

DMF forvalter lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser (mineralloven). DMF arbeider for at Norges mineralressurser forvaltes og utnyttes til det beste for samfunnet. Dette innebærer at DMF skal legge grunnlaget for økt verdiskaping basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler. DMF har oversikt over hvilke forekomster som er i drift / har konsesjon.

DMF og NGU samarbeider om et «ressursregnskap» for hele fylket. Dette vil kunne si noe om forventet levetid på forekomster, hvor stort forbruket er i hver kommune, transportmønstre ved frakt av råstoffene og beregne CO2 utslipp som følge av frakten.

Trondheimsregionen (IKAP)

Melhus kommune er medlem i Trondheimsregionen. Medlemskommunene har gjensidig forpliktet seg til en arealbruk som er i samsvar med prinsippene for interkommunal arealplan (IKAP).

Utredning av «*Massedeponi i Trondheimsregionen*» ble vedtatt i regionrådet 17.04.2015, og inneholder anbefalinger for lokalisering av massedeponi i regionen, deriblant i Melhus kommune, og strategier for håndtering av rene masser. Regionrådet i Trondheimsregionen vedtok 19. juni 2020 å legge rapport «*Massedeponi i Trondheimsområdet – oppdatering regional utredning av områder for*

deponering av rene masser» på høring. Hovedhensikten med oppdateringen har vært å sikre at det er tilstrekkelig deponikapasitet i Trondheimsområdet på kort, mellomlang og lang sikt, og gjøre det lettere for næringslivet å finne egnede områder for deponering av rene masser. Oppdateringen inneholder ikke en ny vurdering av kartlagte områder.

Forslag til deponiområder i utredningen «*Massedeponi i Trondheimsregionen*» 2015 fra IKAP-samarbeidet ble i stor grad innarbeidet i gjeldende kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi. Det blir viktig å avklare nærmere om behovet for deponi og mulige lokaliseringer i samråd med Trondheimsregionen.

Miljøpakken / Byvekstavtalen

Melhus kommune er medlem i Byvekstavtalen for Trondheimsregionen. Avtalen innebærer en gjensidig forpliktelse til å sikre et godt miljø, bedre fremkommelighet, og en integrert areal- og transportpolitikk. Overordnet mål: «Sikre at veksten i persontransport tas med kollektivtransport, sykling og gange».

Bane NOR / Jernbanen

Bane NOR er et statlig foretak med ansvar for den nasjonale jernbaneinfrastrukturen. Deres formål er å sørge for tilgjengelig jernbaneinfrastruktur og effektive og brukervennlige tjenester, inkludert knutepunkts- og godsterminalutvikling. Som innspill (Nr. A4. Bane NOR SF, datert 08.12.2020) til planprogrammet for kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi, signaliserer Bane NOR at de ikke vil akseptere nye arealplaner som legger til rette for økt transport over planoverganger. Videre, for å unngå dette må kryssing av jernbanen foregå planskilt. I områder med pågående regulerte masseuttak, bør eventuelle planoverganger erstattes med planskilte kryssingsanlegg. Nye planoverganger tillates ikke.

I vedlegg 2: «mal innspillskjema» innarbeides et punkt 16 om forholdet til jernbanen, hvor tiltakshaver/interessent må beskrive om eksisterende/utvidelse/etablering av ressursuttak/deponi medfører økt trafikk/transport over planoverganger, og hvorvidt det eksisterer planskilt kryssing.

Vannforskriften

Vannforskriften setter miljømål med frister for alt vann i Norge. Et viktig formål er å sikre en mer helhetlig og økosystembasert vannforvaltning. Forskriften gir rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene, jf. § 1.

- Regional plan for vannforvaltning i vannregionen Trøndelag 2016-2021

Den regionale vannforvaltningsplanen er et sentralt verktøy for å oppfylle vannforskriftens mål om helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet og vannressursene våre. Vi skal ta vare på og sikre vannets kvalitet for framtida. Planen fungerer som et grunnlag for videre saksbehandling i alle saker der vann berøres i vannregionen fram til 2021. Planen er et resultat av vannforskriften.

Veiledere

- «*Temaveileder - Uttak av mineralske forekomster og planlegging etter plan- og bygningsloven*»
- «*Grus og pukk i Trondheimsregionen 2006*» – gir føringer for forvaltning av all grusdrift. Består av del 1 og del 2.

2.2 Kommunale rammer

Kommuneplan

Kommuneplanen består av samfunnsdelen og arealdelen. Melhus kommune vedtok samfunnsdelen i 2009 og arealdelen i 2014. Grustak, steinbrudd og deponi var et av fokusområdene når arealdelen ble vedtatt.

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel gir langsiktige mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon, jf. pbl § 11-2. Samfunnsdelen gir overordnede føringer for innholdet i arealdelen. Under gjengis noen av disse målene.

Samfunnssikkerhet og beredskap

- Føre-var-prinsippet skal følges. Konsekvensutredninger skal legges til grunn for all planlegging og gjennomføring av tiltak. Det skal foreligge en oversikt over kvikkleire, flom, radonforekomster og andre forhold som kan medføre større uønskede hendelser.

Kultur- og naturlandskap

- Kartlegge viktige naturressurser, kulturlandskap og kulturminner og ivareta disse på en god måte gjennom kommunens arealplanlegging og bevisst forvaltning.

Næring

- Transportintensiv næringsvirksomhet legges til områder som gir korte avstander til hovedveier og jernbane.

Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel er den overordnede arealplanen for hele kommunen. Planen består av et plankart, bestemmelser og planbeskrivelse, og viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk, jf. pbl. § 11-5. Det er i gjeldende arealdel avsatt områder hvor råstoffutvinning kan foregå og bestemmelser knyttet til bruken. I henhold til plan- og bygningsloven § 11-7 nr.1 er råstoffutvinning et underformål underlagt arealformålet bebyggelse og anlegg.

Formålet «Råstoffutvinning», både nåværende og fremtidige, har i gjeldende arealdel følgende bestemmelser (2.4):

«Innenfor formål kan det ikke finnes sted råstoffutvinning eller fradeling til slik formål, før området inngår i en reguleringsplan. Innenfor formålet kan det ikke finne sted utvidet bruk til råstoffutvinning utover det som er gitt i eksisterende tillatelser eller fradeling til slikt formål, før området inngår i en reguleringsplan. Reguleringsplanen skal vise avgrensning av arealet for masseuttak. Uttaksvolumet skal vises og angis ved kotehøyde.

I områder som ligger til soner for kjente kvikkleireforekomst og for områder som ligger innenfor grunnvannsområder, kan det stilles tilleggskrav om konsekvensutredning som en del av reguleringsarbeidet, jf. forskrift om konsekvensutredning § 4.

Det kreves utarbeidet ROS-analyse for områder som tas opp til regulering, jf. 1.5.1.

Det skal ikke tas ut grus i elevenære områder langs Gaula, gaua, Lundesokna, Vigda og Skolda».

Planstrategi 2020-2023

I henhold til planstrategi 2020-2023 vedtatt i KST sak 36/2020 (23.06.2020) skal kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi rulleres i kommunestyreperioden. Det skal også kommuneplanen, herunder; samfunnsdelen og arealdelen. Samfunnsdelen rulleres parallelt med KDP for grustak, steinbrudd og deponi.

Gjeldende kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi

Kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi (vedtatt i januar 2016) er en overordnet langsiktig plan som har fokus både på den eksisterende situasjon og på fremtidig forvaltning.

Kommunedelplanen inneholder oversikt over:

- Registrerte forekomster med høy viktighet
- Eksisterende uttak og deponi
- Utfordringer knyttet til råstoffutvinning
- Strategi for bærekraftig forvaltning av ressursene
- Anbefalte områder for råstoffutvinning og deponi i Melhus kommune
- Tiltaksdel

Hensikten med kommunedelplanen er å fungere som et godt faglig kunnskaps- og beslutningsgrunnlag.

3. Fokusområder

Revidering av kommunedelplanen vil ha fokus på verdien av mineralske råstoffer, eksisterende uttak og deponi, fremtidig arealbehov og mulige lokaliseringer. Det må ses på hensynsoner for naturressursene og utfordringer knyttet til råstoffutvinning slik at den kan fungere som et faglig beslutningsgrunnlag. Grus og pukk er en ikke-fornybar naturressurs. Kommunedelplanen skal bidra til å sikre det langsiktige behovet for deponi og råstoffer samtidig som konsekvensene av uttak/deponi minimeres. Det er derfor avgjørende at det sikres en langsiktig bærekraftig utnyttning, slik at også kommende generasjoner har tilgang på denne viktige naturressursen.

3.1 Mineralske råstoff og deponi

Mineralnæringen omfatter virksomheter som lever av å ta ut og bearbeide råstoff fra fast fjell eller løsmasser. Det skiller mellom fem ulike grupper mineralske råstoff: Byggeråstoff, industrimineraler, naturstein, metallisk malm og energimineraler.

Melhus kommune har store ressurser innen byggeråstoffer og mineralressurser. Med grustak og steinbrudd menes byggeråstoffer som består av sand, pukk og grus. Byggeråstoffer har mange bruksområder, blant annet; til bygging av veier, parkeringsplasser, drenering og grøfting, betongmasse osv. Det vil også være aktuelt å se på arealavklaringer på områder for andre mineralressurser.

Med massedeponi menes et område som skal benyttes til varig lagring av masser tilført utenfra (eksternt). Etter plan- og bygningsloven § 20-4, jf. § 20-1 er et tiltak midlertidig hvis det varer mindre enn to år. Plassering av masser i 2 år eller mer behandles som permanente tiltak.

3.2 Dagens situasjon

Melhus kommune har en egen kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi. Dette er et overordnet kunnskaps- og beslutningsgrunnlag. Planen har kartlagt og vurdert forekomster i

kommunen, og kommet med en anbefaling om fremtidig utvikling av disse. Anbefalingene er brukt til å vurdere nye områder for råstoffutvinning og deponi ved rullering av kommuneplanens arealdel.

Råstoffutvinning

I gjeldende kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi er det til sammen registrert 34 sand- og grusforekomster og 6 pukklokaliteter i Melhus kommune av NGU i 2000 – 2001. 28 av disse forekomstene er verdivurdert av NGU som: «nasjonalt viktige, regionalt viktige, meget viktig og lite viktig». I planen er det beregnet totalt volum i forekomstene og hvor mye av dette som er utnyttbart. Forekomstene er vurdert gjennom en overordnet konsekvensutredning, og det er gitt en anbefaling for fremtidig utvikling av forekomstene.

Kommuneplanens arealdel stiller krav om reguleringsplan før det kan etableres masseuttak i arealer avsatt til råstoffutvinning i arealdelen, se kap. 2 ovenfor. Reguleringen skal gjøres i samråd med kommunen, og kommunen godkjenner en slik plan.

I tillegg stiller mineralloven krav om melding til Direktoratet for mineralforvaltning ved uttak over 500m³, og driftskonsesjon ved et samlet uttak på mer enn 10 000m³, jf. Mineralloven §§ 42 og 43.

Deponi

Deponier over en viss størrelse må som hovedregel søke om tillatelse til å deponere hos Statsforvalteren. Dette kommer i tillegg til krav om reguleringsplan.

Etablering av deponiområder reguleres dessuten av flere lover og forskrifter. Saksbehandlingen i kommunen vil derfor avhenge av hvilken type tiltak det dreier seg om. Det kan for eksempel være tale om søknad til byggesak ved «vesentlige terrenginngrep» etter plan- og bygningsloven § 20-1 bokstav k, søknad om planering av et areal etter forurensningsforskriften kap. 4 eller utarbeidelse av reguleringsplan for større deponiområder etter plan- og bygningsloven § 12-1 (*eksemplene er ikke uttømmende*).

Trondheimsregionen har utarbeidet en saksbehandlingsveileder for deponering av rene masser i Trondheimsregionen: «*Deponering av rene masser i Trondheimsregionen – informasjon til søker og retningslinjer for saksbehandler*». Dette er et verktøy som inneholder nyttig informasjon både for søkere og saksbehandlere.

Gjennom IKAP-samarbeidet i 2013/2014 ble det anbefalt 10 deponiområder i Melhus kommune. Melhus kommune valgte ved utarbeidelse av gjeldende kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi å kun anbefale deponiområder som ble utredet i dette samarbeidet. Hovedandelen av de anbefalte områdene er vist i kommuneplanens arealdel (vedtatt des. 2014) som LNF med krav om konsekvensutredning før regulering, eller allerede regulert.

3.3 Fremtidig arealbehov og lokalisering

Fremtidig arealbehov og lokalisering er momenter det må legges vekt på i planarbeidsfasen, spesielt med hensyn til langsiktighet. Dersom et nytt område skal anbefales for råstoffutvinning eller deponi må dette arealet ses i sammenheng med andre nærliggende arealformål, hensyn og samfunnsinteresser.

Det er viktig at kommunens forekomster av byggeråstoffer ikke bygges ned, men er tilgjengelige for fremtiden. I den sammenheng bør det anbefales hensynssoner, som kan innarbeides ved rullering av kommuneplanens arealdel, for de områder hvor det fremstår hensiktsmessig å hindre nedbygging av forekomster som anses som viktige for fremtiden.

3.4 Utfordringer knyttet til råstoffutvinning og deponi

Flere av grusforekomstene i Melhus kommune er av stor samfunnsmessig betydning, og er av NGU verdivurdert som nasjonalt viktige forekomster. Andre er vurdert som regionalt viktig og lokalt viktig. Økonomisk kan massetak gi positive konsekvenser for grunneier, ansatte, transportfirmaer og byggebransjen. Dette må likevel veies opp mot konsekvenser og virkninger for andre samfunnsmessige hensyn.

Samfunnssikkerhet

Grunnforholdene på lokaliteten har betydning for ras og flom. Knusing av stein, sprenging, pigging på bil og transport kan skape mye støy. Uttak av sand, grus og stein kan gi støvplager for nærområdene. Finpartikler kan bli vasket ut av vann og renne ut i vassdrag og i grunnvannsressurser.

Det er svært viktig å bevare og sikre grunnvann/vassdrag som benyttes til drikkevann fra forurensning. Avrenning i slike naturressurser kan få store konsekvenser.

Deponi av rene masser har potensiale til bl.a. å inneholde nitrogen fra sprengstoffrester. Dette er problematisk i områder med sårbare vannforekomster hvor vannføringen er lav, eller innholdet av nitrogen / fosfor er høyt fra før. Steinmasser fra sprengning er å anse som rene masser. I tillegg vil enkelte bergarter, som gneis/granitt som inneholder kisminerale (svovelholdig) kunne forvitte og gi sur metallholdig avrenning avhengig av type mineraler til stede. Transport til og fra områder som benyttes til ønsket formål bør ikke være plassert sånn at trafikkmengden øker i sårbare naturområder/hensynssoner for drikkevann. Trafikkulykker og oljesøl er den mest vanlige forurensningen i Melhus.

Transport

Nasjonale forventninger legger vekt på at uttak av byggeråstoffer (pukk, grus og sand) til bygge- og anleggsformål får korte transportavstander og reduserte klimagassutslipp. Det skal også være en samordnet og klimavennlig areal- og transportplanlegging, og trafikkgenerering må vurderes.

I prisen på byggeråstoff er også transportkostnader en relativt stor del. Transportavstander på 30-40 km kan i noen tilfeller bety at transportkostnaden blir større enn materialkostnaden, altså verdien av råvarene. Omtrent halvparten av grusforekomstene i Melhus kommune er regnet som ikke utnyttbare, og en av grunnene til dette er lange transportavstander.

Infrastruktur

I forhold til infrastruktur for etablering av masseuttak eller deponi må det vurderes hva som ligger i nærheten og hva som er planlagt kommende i nærheten. Dette kan være bolig, hytter eller annen bebyggelse (tettsted/spredt). Det må også vurderes om et masseuttak fører til behov for ny eller utbedret vei, eller om det kommer i konflikt med hensyn til sikker skoleveg e.l.

Landbruk

Jordvernshensynet må veie tungt i vurderingen. Dyrkamark bør ikke berøres eller oppsplittes hvis det ikke kan opparbeides et likeverdig areal i ettertid etter endt uttak. Deponering av masser/planering kan gi bedre arrondering og flere sammenhengende dyrkamarkområder.

Biologisk mangfold

Biologisk mangfold berøres i større eller mindre grad ved uttak av masser eller ved etablering av deponier. Flere arter og naturtyper er rødlista av miljødirektoratet og klassifisert som truede og

prioriterte. Naturmangfoldloven plikter tiltakshaver og planmyndighet å ha et godt nok kunnskapsgrunnlag. Det gjelder derfor å finne de områdene som medfører minst negativ konsekvens for naturmangfoldet.

Friluftsliv/kulturlandskap

Masseuttak plassert i eller i nærhet til et turområde eller arealer som brukes av barn, kan gi negative konsekvenser for utendørsaktiviteter og turisme. Uttak av masser innebærer vesentlige terrenginngrep, og kan ødelegge oppfattelsen av kulturlandskapet. Kulturminner vil også kunne forringes. Sett fra et folkehelseperspektiv er viktigheten av gode friluftsområder noe som må ivaretas i planarbeidet.

Vannmiljø

Det stilles krav til god økologisk tilstand og forbud mot å redusere tilstanden i vannforskriften, og dette gjelder uavhengig av om det menneskelige samfunnet blir påvirket. Partikler er spesielt kritisk i gytebekker og elever, og drift må ta hensyn til dette. Det er som regel alltid knyttet vilkår til avrenning/drenering av områder akkurat med hensyn til dette i arealsaker.

4 Planprosess, medvirkning og organisering

4.1 Planprosess

Varsel om oppstart av arbeidet med kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi gjøres samtidig med at planprogrammet sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn, jf. PBL § 4-1 annet ledd.

Innspill til planprogram kan være innspill og syn på innhold eller utforming av foreslått planprogram, eller være synspunkter på foreslått plan- og medvirkningsprosess.

Planprogrammet fastsettes av formannskapet som planmyndighet i henhold til PBL § 4-1 annet ledd, jf. delegasjonsreglementet. Når planprogrammet er fastsatt begynner planarbeidsfasen.

Planarbeidsfasen inneholder kartlegging, medvirkning og samhandling med berørte myndigheter og interessenter. Det skal også gjennomføres utredninger og analyser av utredningstemaene (kap. 5). Når det er innhentet tilstrekkelig underlag skal planforslag utarbeides.

Planforslaget skal behandles i formannskapet, og det sendes deretter på høring og legges ut til offentlig ettersyn i minimum 6 uker, jf. PBL § 11-14 første ledd. Innspill og merknader etter førstegangsbehandling vil behandles fortløpende. Endelig vedtak av kommunedelplan for grustak, steinbrudd og deponi gjøres av Kommunestyret, jf. PBL § 11-15.

4.2 Medvirkning

Det legges opp til en medvirkningsprosess som involverer næringsaktører, grunneiere og interessenter i planarbeidet, samt offentlige sektormyndigheter. Hensikten er å skaffe et helhetlig kunnskapsgrunnlag knyttet til eksisterende og nye områder for grus, pukk og deponi. Videre at aktørene og kommunen skal være kjent med hverandres behov i arealpolitikken, og slik være et viktig bidrag inn mot planforslaget.

Det legges opp til følgende aktiviteter og medvirkning (*viktige faser for innspill er fremhevet*):

Aktivitet	Tidsrom:
Innledende fase Interessentanalyse. Utarbeide prosessplan. Møte/dialog relevante myndigheter. Orienteringsmøte for kartlegging av omfang av planen (teamsmøte). Utarbeide høringsutkast til planprogram.	August – oktober 2020. Informasjon om planprogram og videre planprosess
Oppstart / Planprogram Vedtak om at forslag til planprogram legges på høring. Høring av planprogram (6 uker). Annonserer oppstart av kommunedelplanen. Behandle merknader. Fastsettelse av planprogrammet i FSK.	November – desember 2020. November 2020. Mulighet for innspill vedr. planprogrammet Mars 2021
Utredninger I henhold til fokusområder (kap. 3) og utredningstema (kap. 5). Arbeidsmøter og orienteringsmøter.	Mars – Juni 2021.
Innspill og medvirkning Åpning for innspill nye/eksisterende områder. Møter / dialogmøte (sektormyndighet/aktører). Annonsering. ROS-analyse. Frist for innspill. Innspill behandles og sammenstilles.	Mars – Mai 2021. Invitasjon til innspill: Mars/april 2021. Frist for å komme med innspill: Mai 2021. Mai – Juni 2021.
Overordnet konsekvensutredning KU/ROS Overordnet konsekvensutredning ferdigstilles. Ferdigstille eventuell ROS-analyse. Første planutkast utarbeides. Arbeidsmøter. Regionalt planforum.	Juni – August 2021.
Førstegangsbehandling i FSK	September 2021.
Høring og offentlig ettersyn / behandle innspill Høring av planforslaget i minst 6 uker. Utvidelse pga. Sommerferie. Offentlige sektormyndigheter. Aktører / interessenter. Annonsering til allmennheten. Evt. Møter for presentasjon av plan.	September – November 2021.
Andregangsbehandling i FSK	Desember 2021.
Sluttbehandling i KST	Desember 2021.

Framdrift vil kunne forsinkes ved større utredningsbehov, innsigelser etc.

Ved planoppstart kunngjøres planprogrammet på kommunens hjemmesider og i en lokalavis. I tillegg vil aktuelle interesseorganisasjoner, sektormyndigheter og private aktører få et særskilt varsel om planarbeidet. Forslag til planprogram vil sendes til statlige og regionale myndigheter, offentlige organer, private aktører og interessenter som berøres av forslaget, til uttalelse innen en fastsatt frist.

4.3 Organisering

Arbeidet er organisert som et prosjekt under enhet plan med styringsgruppe, prosjektgruppe og ulike ressurser.

Administrativ styringsgruppe: Kommunalsjef plan og utvikling, enhetsleder plan, avdelingsleder plan- og byggesak og prosjektleder plan.

Prosjektgruppe: Prosjektleder plan, prosjektmedarbeider plan samt medarbeidere fra øvrige fagområder.

Ressurser: Ressurser innenfor miljø, folkehelse, næring, skole, barnehage, helse, kart og oppmåling, kultur, teknisk, byggesak, eiendom, landbruk og friluftsliv.

Det vil også legges opp til samarbeid med offentlige sektormyndigheter, innbyggere og næringsaktører.

Formannskapet og Kommunestyret vurderer forslag og fatter vedtak i saken.

5 Utredninger

Nedenfor følger **aktuelle utredningstemaer** i planarbeidet:

Status på eksisterende uttaks- og deponiarealer.

Innebærer å skaffe en oversikt over dagens situasjon, herunder hvilke forekomster som er i drift og forventet driftsperiode. I tillegg om forekomster i drift har en reguleringsplan.

Å skaffe oversikt over dagens situasjon innebærer en kartlegging over hvilke forekomster som er i drift, hvilke deponier som er i drift, forventet driftsperiode, og planlagt uttaks- og deponimengde. I tillegg bør det også skaffes en oversikt over om anleggene i drift har en reguleringsplan, og har konsesjon for drift/tillatelse for deponering.

Kartlegge og verdivurdere nye uttaks- og deponiarealer.

En viktig planforutsetning er at anbefalingene i kommunedelplanen skal være kunnskapsbasert. Som faglig grunnlag for arbeidet bør det inngås et samarbeid med Norges Geologiske Undersøkelser (NGU) for gjennomføring av kartlegginger av sand-, grus- og pukkforekomster og verdivurderinger av forekomstene i Melhus. I tillegg vil innspill fra næringsaktører og interessenter være et viktig bidrag for et bredere kunnskapsgrunnlag.

Utrede behovet for uttaks- og deponiområder.

Det må utredes hva behovet for mineralressurser og deponi er i et fremtidig perspektiv. Summen av ressursene i kommunen må vurderes opp mot fremtidens behov, og dermed bør også omfanget av områder som settes av i kommunedelplanen gjenspeile dette behovet. Alle aktiviteter som inngår i kommunedelplanen gir miljøkonsekvenser, og en vurdering på at samfunnsnyttene ved de områder som blir anbefalt til dette formålet er av større verdi enn det som forringes ut fra det faktiske behovet vi har lokalt og regionalt.

Innspillskjema.

Melhus kommune har utarbeidet et innspillskjema som skal brukes ved innspill til utvidelser av eksisterende eller nye arealer for råstoffutvinning og deponi (se vedlegg 2 og 3). Dette skjemaet vil ikke utredes nærmere i planarbeidsfasen, men det er et behov for at det legges ut til høring og

offentlig ettersyn slik at det kan komme tilbakemeldinger på utformingen av dette før planprogram fastsettes.

Overordnet konsekvensutredning.

Det legges opp til at det skal foretas en overordnet konsekvensutredning av verdivurderte forekomster og innspill til nye uttaks- og deponiområder. Den overordnede konsekvensutredningen vil følge «KU-forskriften» kapittel 5 om innhold. Konsekvensutredningen begrenses til å redegjøre for virkningene av planen på et overordnet nivå, jf. § 18.

KU-forskriften § 18 sier følgende:

«For [...] kommunedelplaner kan konsekvensutredningen begrenses til å redegjøre for virkningene planen eller programmet kan få på et overordnet nivå [...]»

«[...] Inneholder planen bare strategier for fremtidig arealbruk, skal det vurderes hvordan disse vil påvirke miljø og samfunn».

Overordnet konsekvensutredning vil være sentral for å belyse konfliktnivået til et areal. Videre som grunnlag for vurdering av om et areal eller område er egnet eller ikke egnet for råstoffutvinning eller deponi. Samt et grunnlag for vurdering av om det bør anbefales etablering av en hensynssone slik at forekomsten ikke bygges ned. Den vil være grunnlaget for å fastsette et konfliktnivå på et overordnet nivå.

KU-forskriften § 21 inneholder en oversikt over relevante tema som skal identifiseres og utredes i den overordnede konsekvensutredningen. Det vil sjelden være saker der alle de opplyste temaene i § 21 er relevante.

Selv om konsekvensene av ny eller endret arealbruk utredes på et overordnet nivå, skal konsekvenser av konkrete utbyggingsforslag utredes på detaljreguleringsnivå, jf. KU-forskriften kapittel 2.

ROS-analyse.

Plan- og bygningsloven § 4-3 krever risiko- og sårbarhetsanalyse ved utarbeidelse av planer for utbygging. Planmyndigheten skal påse at ROS-analyse gjennomføres for planområdet, eller selv foreta en slik analyse. Kommunedelplanen er på et overordnet nivå, og det vil vurderes i planprosessen om det er behov for å utarbeide en overordnet ROS-analyse til planforslaget. I reguleringsprosesser vil det uansett stilles krav om at tiltakshaver gjennomfører en ROS-analyse.

Strategi for bærekraftig forvaltning av ressursene.

Når Melhus kommune skal forvalte sine grus- og pukkforekomster er det viktig å tenke forvaltning i et langsiktig perspektiv. Nedbygging av forekomster og et stort forbruk av sand og grus mange steder (særlig nær byer og tettsteder) gjør det nødvendig å øke levetiden på ressursene som finnes, og hindre at de blir nedbygd. I tillegg må behovet for masseuttak og deponi lokalt og regionalt belyses.

Levetid for forekomstene i Melhus kommune må kartlegges basert på et nytt ressursregnskap som er under utarbeidelse av NGU og DMF. Ressursregnskap for Melhus kommune vil også kunne si noe om produksjonen av sand, grus og pukk i Melhus kommune de siste årene.

Langsiktig bærekraftig forvaltning av ressursene kan blant annet sikres gjennom å hindre nedbygging av gode forekomster, utnytte eksisterende uttak og deponier fullt ut før det åpnes nye, heve

kompetansen om gjenbruk og resirkulering av byggeråstoffer og fremme en overgang fra sand og grus til pukk på de formål hvor det er mulig. I den forbindelse må det utredes hvordan Melhus kommune kan legge til rette for en strategi som sikrer at også fremtidige generasjoner kan dra nytte av naturressursen. Grønn drift vil være ønskelig i så måte.

Sett fra et klima- og miljøperspektiv er transportdistanse fra uttak til mottak, gjenbruk og resirkulering av byggeråstoffer og en god plan for etterbruk/tilbakeføring av arealer etter endt uttak sentrale temaer som bør inngå i en strategi for bærekraftig forvaltning av ressursene.

Andre aktuelle utredningstema:

- «Plankategorisering», prioritering og rangering av områder for råstoffutvinning / deponi.
 - o Det skal utredes om det er behov for å utarbeide en prioritering i tid for åpning/utvidelse blant områder for uttak/deponi.
- Utredning av konfliktnivå mellom ulike interesser/hensyn knyttet til fremtidig utvikling av arealer.
- Gjennomgang av retningslinjer for kommunal saksbehandling av deponisaker og vurdere behovet for en veileder (oversikt over prosesser).
- Oversikt over annen mulig bruk av aktuelle arealer:
 - o Uttak og deponi vil komme mer eller mindre i konflikt med andre hensyn fordi arealbruken er stor og dermed reduseres naturverdier og vannmiljø, landbruksverdier og brukervennligheten av boligområder midlertidig eller permanent.
- Utrede hvorvidt det finnes egnede områder for lokalisering av deponier for overskuddsmasser.
- Utrede muligheter for samlokalisering av masseuttak og deponi.
- Utrede om det er behov for retningslinjer / stille krav for avklaring av deponibehov ved utbyggingsprosjekter.

6 Fremdrift

Planarbeidet skal følge fremdrift i matrisen nedenfor. Det tas forbehold for at fremdrift kan bli forskjøvet underveis i planarbeidet.

Matrise som skisseres fremdrift.

Milepæler	3. kvartal 2020	4. Kvartal 2020	1. Kvartal 2021	2. kvartal 2021	3. kvartal 2021	4. kvartal 2021
Vedtatt planprogram						
Utredning, analyse, medvirkning og møter						
Ferdigstille planforslag						
Førstegangsbehandling i FSK						
Merknadsbehandling						
Andregangsbehandling i FSK						
Sluttbehandling i KST						

FSK = formannskapet / KST = kommunestyret.

Rosa = politisk behandling / Blå = utredninger, planarbeid.